

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Hæreticis. Titvlvs III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

DE IVDABIS ET SARACENIS.

TITVLVS II. CAP. I.

Principes Christiani consistere debent Saracenis sibi subiectis in invocatione publica nominis Machometi, & a peregrinatione: quod facere solent ad sepulchrum ipsius, hoc dicit. Ioannes Andreas.

Clemens V. In Concilio Vienensi.

Edict quidem in offensam divini nominis & opprobrium fidei Christianae, quod in quibusdam multis partibus principibus Christianis subiectis, in quibus interdum foetum, interdum vero permixtum cum Christianis habitant Saraceni, sacerdotes eorum, Zabazala vulgariter nuncupati, in templis seu Mosqueis suis, ad quae iidem Saraceni conveniunt, ac ibidem adorent peridum Machometum, diebus singulis, et in loco aliquo eminenti ejusdem Machometi nomen (Christianis & Saracenis audientibus) alta voce invocant & extollunt, ac ibidem verba quaedam in illius honorem publice profertur: Ad locum insuper ubi olim quidam sepultus extitit Saracenus, quem ut sanctum Saraceni alii venerant & colunt, magna Saracenorum eorumdem partium & etiam aliarum gentium publicae multitudine, & grave in cordibus fidelium scandalum generatur. Quum autem haec in a divina maiestatis displicentia non sint ullatenus toleranda, sacro approbante consilio, ipsam terris Christianorum districtius fieri deinceps inhibemus universis & singulis principibus catholicis, sub obtestatione divini iudicii obnoxii, b injungentes, quatenus ipsi tanquam catholici & Christianae fidei seduli zelatores, opprobrium quod tam ipsis, quam ceteris Christianis per praesentia ingeritur, debita consideratione pensantes, ipsum (ut proinde aeterna beatitudinis primum assequantur) de terris suis omnino auferant, & a suis subditis auferri procurent: inhibendo expressè, ne praefata invocatio seu professio nominis ipsius sacrilegi Machometi publice, aut peregrinatio praesentibus ab aliquo in eorum existente dominio audeat attentari de cetero, vel quomodolibet sustineri. Iverd, qui locus praesentem, caliter ob divinam reverentiam castigetur ab ipsis, quod alij eorum exemplo perterriti à presumptione simili accedatur.

DE HAERETICIS.

TITVLVS III. CAP. I.

Praesentibus consuetudinibus causam. Ioan. And.

Clemens V. In Concilio Vienensi.

Multorum & querela sedis Apostolicae pulsavit auditum, quod nonnulli inquisitiones per se ad eandem contra pravitatem haereticam deputati, metas sibi traditas excedentes, sic interdum extendunt a suis potestatis officium, ut quos in augmentum fidei per circuitum ipsorum (sicut vigilantiam salubriter est provissum) dunt sub praetatis specie gravantur innoxii) cessant fidelium decernunt.

Tentis constitutionibus de officio inquisitionis videndum per distictos & inquisitiones, primo publicae quoque qui potest alter fieri

a Dicitur, dicit in antiquioribus, et aliter interpretatur. b In antiqua etiam iniqua constant leguntur, c De materia & inquisitione vide de haer. in summo. Et per litteras de haer. lib. 2. d. al. et cetera.

altero. Secundo vero, quae non potest. Et dicitur quod aliter interpretatur, quando impeditur vel interdictum committitur, ut in consensu. Ioan. And.

Propter quod ad Dei gloriam & augmentum ecclesiae fidei, ut negotium inquisitionis huiusmodi esse poterit felicitus, quod dicitur per eundem habet in quibusdam locis, diligentius, & cautius perferri: solum in quibusdam diocesanis Episcopos, quam per inquisitiones auctoritate apostolica deputatos (omni carnali amore, odio, timore, ac cujuscumque commodi temporalis affectu, etiam) decernimus exerti. Sic quod quilibet de quibus sine alio citare possit, & arretrare fore capere per inquisitionem huiusmodi, ponendo etiam in contemptum venerationis sanctae, si et vilium fuerit facendum: super praesentibus conscientiam oneramus: nec non iniquitate contra illos, de quibus pro huiusmodi negotio, servandum Deum & iustitiam, videri expedire. Dato namque deinde carceri, sine actio, qui magis ad ponam, quam ad custodiam videtur, vel tormentis exponebat, vel sententiam procedere contra eos, Episcopus inquisitionis, aut inquisitor sine Episcopo diocesis, vel officiali, vel Episcopali sede vacante, capitulum diocesis delegato, si sui ad invicem copia habere voluerit, ante octo dierum spacium, postquam se invicem praesentibus non valuerit. Et si secus praesentibus fuerit, nullum illi & irritum ipso iure. Verum si Episcopus vel officialis sede vacante delegatus cum inquisitione, aut inquisitor cum altero eorumdem, propter gravitatem aut non personalem convenienter, post Episcopum vel eius seu capitulum, sede vacante, delegatum inquisitionis Episcopo vel eius delegato, legi fecerit illi, qui ad hoc per capitulum fuerit deputatus, legem committere vires suas, vel suam significationem praesentibus consilium & consentium.

Providentia circa muros vel carceres huiusmodi, sicut in custodia, & custodia ministerii. Ioan. And.

Sane quia circa custodiam carcerum huiusmodi, qui in quibusdam partibus vulgariter praesentibus, multas fraudes dudum intelleximus perpetrari. Nos a volentes super hoc providere, ut quilibet talis carcer vel murus, quem de carere Episcopus inquisitionis praesentibus volumus fore communitate, vel in quibusdam principalibus discretis, in quibus non habet unum, quem voluit Episcopus, & providebit eorum fidem, de quo voluerit inquisitor, eorum per se, vel quilibet praedictorum custodiam sub se solum habere, fidem poterit habere ministerium. In quodlibet tractu, conclavi eisdem carceris sine muris, etiam in quibusdam, quorum unam unum, utramque videtur, praedictorum custodiam, & eam cum officio ministrorum, qui in carceratis fuerint ministrandi, suo potest custodiam, vel subdelegare ministerio.

Potest juramentum ministerii, ministerium summo, & ministerium, & aliorum officialium. Ioan. And.

Potest eorum Episcopo vel capitulo, sede vacante, inquisitione praedictis vel subditis ab eis, custodiam praedictam, antequam suum officium exequantur, praesentibus ad sancta Dei Evangelia corporaliter a se ipsis, quibus in custodia immurarum & aliorum pro custodiam praedictam in sua custodia praesentibus & ponendo cum inquam diligentiam & sollicitudinem, quam praesentibus delictis adhibebunt. Et quod aliter in carceribus unum in secreto & loquatur, quum hoc auctoritate praesentibus. Et quod provisionem, quam in carceribus praesentibus ex ordinatione communi, & illud quod a praesentibus amicis, vel aliis personis fidelibus oneratum, & cetera.

a De materia istius, vide de haer. in summo. b De materia & inquisitione vide de haer. in summo. c De materia & inquisitione vide de haer. in summo. d De materia & inquisitione vide de haer. in summo. e De materia & inquisitione vide de haer. in summo. f De materia & inquisitione vide de haer. in summo. g De materia & inquisitione vide de haer. in summo. h De materia & inquisitione vide de haer. in summo. i De materia & inquisitione vide de haer. in summo. j De materia & inquisitione vide de haer. in summo. k De materia & inquisitione vide de haer. in summo. l De materia & inquisitione vide de haer. in summo. m De materia & inquisitione vide de haer. in summo. n De materia & inquisitione vide de haer. in summo. o De materia & inquisitione vide de haer. in summo. p De materia & inquisitione vide de haer. in summo. q De materia & inquisitione vide de haer. in summo. r De materia & inquisitione vide de haer. in summo. s De materia & inquisitione vide de haer. in summo. t De materia & inquisitione vide de haer. in summo. u De materia & inquisitione vide de haer. in summo. v De materia & inquisitione vide de haer. in summo. w De materia & inquisitione vide de haer. in summo. x De materia & inquisitione vide de haer. in summo. y De materia & inquisitione vide de haer. in summo. z De materia & inquisitione vide de haer. in summo.

Inquisitorum vel suorum commissariorum or-
dinariorum referatur ipsi sicut & abique deminutione
aliqua ministrabunt, nec in his fraudem aliquam adhi-
beant. Eisdem iuramentum & eorum eisdem personis
ministrari eisdem prout quam suum exerceant officium,
continebunt. Et quia sæpe contingit Episcopos proprios
habere ceteros sibi & dictis inquisitoribus non com-
munitos volumus & districte precipimus, ut ratodes ad
hæreticorum pro dicto crimine custodiam per Episco-
pos, vel sedes vacante per capitulum deputandi, & eorum
iuramentum coram dictis inquisitoribus vel substitutis ab
eis prestent sicut iuramentum. Notarii a quoque inquisi-
toribus coram Episcopo & inquisitore vel substitutis ab
eis prestent suum officium fideliter exercere. Et idem
de aliis personis necessariis ad prædictum officium,
exequendum.

Item Episcopos, inquisitores, & eorum substitutos qui facien-
do vel committendo delinquunt, h. d.
Item, quia nimis est grave, ad exterminationem
periculosa prædicta non agere, quod ipse contagiosa e-
st, nec in eam requiritur: grave est quoque & danosa
esse de ipsorum multitudine eandem imponere
pericula: Episcopo & inquisitori prædictis ac aliis
ad hanc executionem officii substituentis ab eis, in vic-
tore sanctæ obedientiæ & sub interminatione maledic-
tionis uterentur precipimus, ut sic discretè & promptè
contra suspectos vel diffamatos, de huiusmodi pravitate
procedant, quod malitiosè aut fraudulenter tantam lae-
dem, seu quod ipsos in executione officii inquisitionis
interdant, falso alicui non imponant. Quod si odii, gra-
tiae vel amoris, licet ad commodi temporali obtentu,
contra iustitiam & conscientiam suam omiserint contra
quosdam procedere, ubi fuerit procedendum super hu-
militate pravitate, aut obtentu eodem, pravitate ipsam
vel impedimentum officii sui alicui imponendo, cum
sibi non præsumpserint, quoquo modo veniat (præter
dicta) per nos, pro qualitate culpe imponendas eisdem
finesque aut superior, suspensionis ab officio per trien-
nium, aut vero excommunicationis sententias eo ipso
interdunt. Aqua quidem excommunicationis senten-
tia, qui eandem incurrit, nisi per Romanum Ponti-
ficem, nequeat, præterquam in mortis articulo, &
in necessitate præmissa, abolutionis beneficium ob-
tineat: nullo in hac parte privilegio suffragante.

Conferat antiqua iura huius constitutionis non obvia, Ioh.
de An.
Alia sane, que circa prædictam inquisitionis offi-
cium a nobis sunt prædecessoribus instituta (quatenus
prædicto decreto non obviant) facti approbatione concilii
revertant, in sua volumus firmitate manere.

CAP. II.

Prout, per nos constitutum casuum, determinat auctoritas in-
quisitorum. Secundo, prout inquisitores, qui prædicti officii
præsentem iuramentum extorqueant, vel ab illis huiusmodi
interdunt, h. d. Tercio, præcipit notarius, officii
sui officium, ut hoc factum extorqueant, & superioribus denon-
tatione prædicta possint. Quarto, prohibet inquisitorum ab-
sque iuramento, & circa quantitatem vel qualitatem officialium,
de An.
Idem in eodem.

Volentes splendorem solium negotii fidei per a-
ctus invidiosos & improbos quorumvis inquisi-

a. De iuramento notarii inquisitoris, & de illi, in cap. ut offi-
cium ad conservandum de her. l. 6. & in c. si quis, no clerici vel mo-
nachi. In mortis articulo nulla est casuum reservatio, ut, vel
de iuramento quilibet præsumptus a quibusvis peccatis &
ceteris officiis possint in Concilio Tridentino, Sess. 14. cap. 7. de ca-
suum reservacione.

torum hæretice pravitate, quasi tenebrosi fumi caligine
obscurati: hoc sacro concilio approbante statimus, nul-
lis ex nunc, nisi qui quadragesimum ætatis annum attu-
gerint, officium inquisitionis prædictæ committi inquisi-
toribus, & tam ipsorum, quam Episcoporum seu capitu-
lorum, sede vacante, super hoc deputatis commissariis
quibuscumque districte injungentes, ne prædicti officii
inquisitionis quibusvis modis illicitis ab aliquibus
pecuniam extorqueant: nec scienter attentent ecclesia-
rum bona ob electorum delictum, a prædicti occasione
officii sicut etiam ecclesie applicare. Quod si secus in
his vel eorum altero fecerint, excommunicationis sen-
tentia eos subiacere decernimus ipso facto. A qua non
possint absolvi, præterquam in mortis articulo, donec
illis, à quibus extorserint, plene satisfecerint de pecunia
super hoc exacta. Nullis privilegiis, pactis, aut remissionibus
super hoc evadant. Notarii vero & officiales dicti offi-
cii, nequam fidentes & loci inquisitorum & commissari-
orum ipsorum, qui dictos inquisitores aut commissari-
os fecerit nominari talia commississe (si indignationem
Dei & Apostolicæ sedis vitare voluerint, & offensam)
Dei graviter arguere & corrigere studeant in secreto.
Quod si taliter ea caverint, ut ea probare valeant, si sit
opus, hæc prælati inquisitorum & commissariorum eo-
rumdem, ad quos illi pertinet, nunciate solite debeant.
Qui equidem prælati inquisitores & commissarios præ-
dictos reos inde repositos ab officiis amovere, & amotos
alias punire debere seu corrigere teneantur. Prælati au-
tem inquisitorum id negligentibus agere, præmissa om-
nia nunciari per prædictos locorum ordinarios volumus:
quibus, ut ea in Apostolicæ sedis notitiam perferant,
in virtute sanctæ obedientiæ districte precipimus
& mandamus. Porro inquisitoribus ipsis districte
inhibemus, ut nec abutantur quomodolibet concessione
nominations amoto, nec officialis, nisi sibi necessarios
habent tales, qui se conferant ad sua cum inquisitoribus
ipsis officia exequenda.

CAP. III.

De iuramento Beguardarum & Begunorum Germaniæ, &
alio ipsius erroris, excusans discessum & inquisitorum officium
contra illud, h. d. Ioh. de An.

Idem in eodem.

Ad nostrum (qui desideranter in votis gerimus, ut fi-
des catholica nostris prosperetur temporibus, & pra-
vitas hæretica de finibus fidelium extirpetur) non sine
duplicentia grandi pervenit auditum, quod secta que-
dam abominabilis, quorundam hominum malignorum,
qui Beguardi, & quarundam infidelium mulierum, que
Beguinæ vulgariter appellantur, in regno Germaniæ
(procurante favore mullerum operum) damnablem
insurrexit: tenens & asserens doctrina sua sacrilega &
perveria inferius designatos errores. Primum, videlicet,
quod homo in vita præsentis tantum & talem perfectio-
nis gradum potest acquirere, quod redderet penitus im-
peccabilis, & amplius in gratia proficere non valebit:
nam (ut dicunt) si quis semper possit proficere, possit
aliquis Christo perfectior inveniri. Secundo, quod re-
junare non oportet hominem, nec orare postquam gra-
dum perfectionis huiusmodi fuerit assecutus: quia tunc
sensualitas est ita perfectè spiritui & rationi subiecta,
quod homo potest libere corpori concedere quicquid
placet. Tertio, quod illi, qui sunt in prædicto gradu per-
fectionis & spiritu libertatis, non sunt humane subiec-
ti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta ecclesie obligantur:
quia (ut asserunt) ubi spiritus Domini, ibi libertas.
Quarto, quod homo potest ita finalam beatitudinem
secundum omnem gradum perfectionis in præsentis as-

a. Delictum prælati quando nocens ecclesie, vide Fel. in c. ad
audiendam, de refer. & Alex. conf. 23. lit.

sequi, sicut eam in vita obtinebit beata. Quinto, quod qualibet intellectualis natura in seipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine glorie ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beate fruendum. Sexto, quod se in actibus exercere virtutum, est hominis imperfecti, & perfecta anima licentia à se virtutes. Septimo, mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinet) est mortale peccatum: Actus autem carnalis (cum ad hoc natura inclinet) peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octavo, quod in elevatione corporis IESU Christi, non debent assergere, nec eadem reverentiam exhibere: afferentes, quod esset imperfectioris eiusdem, si à puritate & altitudine sui contemplationis tantum descendere, quod circa ministerium sui sacramentum Eucharistie, sicut circa passionem humanitatis Christi aliqui cogitant: Nonnulla etiam alia sublimata quadam sanctitatis spe deinde faciunt & committunt, que oculos divine maiestatis offendunt, & grave in se continent periculum animarum. Cum autem ex debito commissi nobis officii huiusmodi sciam, detestabilem, & pramissos ipsius execrandos errores, ne propagentur ulterius, & per eos corda fidelium damnabiliter corrumpantur, extirpare ab ecclesia catholica necessarium habeamus.

Nos sacro approbante concilio, sciam ipsam cum pramissis erroribus damnamus & reprobamus omnino: inhibentes districtius, ne quis iplos de cetero teneat, approbet vel defendat. Eos autem qui secus egerint, a dimadversione canonica de cetero puniendos. Porro huciosani & illarum partium inquisitores, haereticæ pravitatis, in quibus Reguardi & Beguine huiusmodi commorantur, suum officium circa eos diligenter exerceant, inquirentes de vita & conversatione ipsorum, qualiter versentur de articulis fidei & ecclesie sacramentis. In illos vero, quos culpabiles reperierint, nisi ab ipsius sponte pradicis erroribus penituerint, & satisfactionem exhibuerint competentem) debitam exerceant ultionem.

DE HOMICIDIO VOLUNTARIO, VEL CASUALI.
TITVLVS IV.
CAP. VNICVM.

Ensis, insula, vel dormiens, hominem mutilant, vel occidunt, non officio irregulari: nec ensarius, qui alter mortem vitare nequit, sicut in visum occidit, vel miculat. h. d.

Si a furioso, aut infans, seu dormiens, hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censemus, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat irregularem.

DE VSVRIS.
TITVLVS V.
CAP. VNICVM.

Officium communitatum, fenerator, dilator, vel fructuarius statuta super usuris servanda, non repugnat, vel non refrenantur, vel videlicet servanda illa, vel non delenda illa (si possunt) inter tres mensis de libro communitatum, vel illa servantes, excommuniati sunt. h. d.

Ex gravi ad nos infinuacione pervenit, quod quorundam communitates locorum in offensam Dei & proximi, ac contra iura divina pari-

a Hanc Clementinam latissime repetit vii Didacus Covarruvias: cum videret. b Pro materia intellectu vide B. Thom. 2. 2. q. 78. per totam questionem.

ter & humana, usurariam approbantes quodammodo pravitatem, per statuta sua iuramento quodammodo imata, usuras exigi & solvi nedum consentiant, sed et solvendas eas debitoribus scienter committunt, qui ipsorum continentiam statuto quoque graviter imitantur per his diversis coloribus, & fraudibus quibusque rationem impediunt cavendum. Nos igitur per hoc in his actibus obviare volentes, sacro approbante concilio statuimus, ut quicunque communitatum ipsorum pravitates, rapinae, relictos, constabes, iudices, capitaneos, aut alios quovis officiales, statuta huiusmodi debeat recere, frustare, vel distare, aut quod sit observandum quod solvere, cum sepecuratur, non retineantur penitus liberè, scienter iudicare praesumptio, sed incommunicacionis incurramus. Eisdem etiam huiusmodi incurritur, nisi statuta huiusmodi huiusmodi de his communitatum ipsorum (si super hoc peractum habuerint) intra tres menses deleverint, aut si ipsi statuta in consuetudines essetum eorum habentes eoque modo prae sumplere observare.

Fenerator in casu usurarum extirpare debet vitare suam. h. d.

Ceterum, quia feneratorum se in ipsorum contentis usurarios oculis inveniunt & dolores, quod in ipsorum possum de usuraria pravitatem, ad extirpandum ipsorum agerit suam codices rationum, extirpare intendimus ecclesiastica compellendos.

Tertius dicitur afferens usuram non esse peccatum, h. d.

Sane si quis in illum errorem incidit, ut per se dicitur affirmare praesumit, exerceat usuras non ad personam decernimus, vel ut heretice opinionem, huiusmodi nihilominus ordinatis & haereticis persequatur, huiusmodi distinctus iniquitates, aut contra eos, quos de sum huiusmodi diffamatos invenierint, aut suspiciones contra diffamatos, vel suspectos de haerese procedantur omittant.

DE EXCESSIBVS PELLATIONVM.
TITVLVS VI.
CAP. VNICVM.

Procurator Greg. contra XXVII. gravamina, qui praeiudicium pro se inferebant, ad suum iudicium, & alios, qui non solum pro se, sed etiam pro aliis, quibus praeiudicium esset, pro se inferebant. h. d.

Clemens V. in Concilio Veneti.

Requis, & assidue nos quorundam religiosorum quereis circumditeris, quod propter illorum praesentiam, & eorum super se, ac ceteros locorum, ipsorum religiosorum quietem multum turbarentur, multiplex inquirant. Quibus cum ex improbis capiam, & in carcerem in calibus non corda iudice. Quod in per gravium interminationem pariter impediunt, ne debentes exemplis decem, seu multo solvant eisdem: Ne si aliqui mullis, vel in molentes in molendinis, & coqueunt in mullis, vel servientes quoque & vassillos, & domesticos, vel alios qualiterque contrahentes de ipsorum, cum ipsis, suspendunt, interdicunt, & excommunicant, absque causa rationabili pro his voluerint, huiusmodi interdictum nihilominus illis occurrant. Et quorum pellationibus, quas praedicti exequent ob preclia, vel alia gravamina rationabiliter inaeponant quibusdam, minime delectentes, appellentes occasione appellacionum huiusmodi interdum expont, sui capri faciant.

a Alfel ad servandas usuras. b

